

สถานการณ์กึ่งกำมกรามในช่วง 6 เดือนแรก ปี พ.ศ. 2562

จันทิมา เพียรผล

1. สถานการณ์การผลิต

ในปี พ.ศ. 2562 กรมประมงได้ประมาณการผลผลิตกึ่งกำมกรามจากการเพาะเลี้ยงมีปริมาณ 22,509 ตัน และมูลค่า 5,609 ล้านบาท เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2561 พบว่า มีปริมาณและมูลค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.1 และ 5.0 ตามลำดับ เนื้อที่เลี้ยงกึ่งกำมกรามทั้งประเทศประมาณ 80,092 ไร่ เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.2 ผลผลิตเฉลี่ย 281 กิโลกรัมต่อไร่ เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.9 (ตารางที่ 1) เนื่องจากเกษตรกรมีการเลี้ยงกึ่งกำมกรามเพิ่มขึ้นและส่วนใหญ่ใช้ลูกพันธุ์ที่มีการอนุบาลมาแล้ว 2 - 3 เดือน ทำให้ใช้ระยะเวลาเลี้ยงน้อยลงและอัตราการอดสูงขึ้น โดยแหล่งเลี้ยงกึ่งกำมกรามที่สำคัญอยู่ในพื้นที่จังหวัดนครปฐม ราชบุรี ฉะเชิงเทรา กาฬสินธุ์ และสุพรรณบุรี

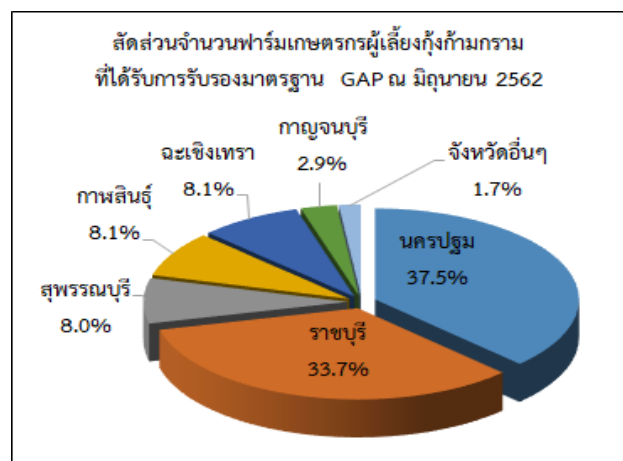
ตารางที่ 1 จำนวนฟาร์ม เนื้อที่ ผลผลิต มูลค่า และผลผลิตเฉลี่ยของการเลี้ยงกึ่งกำมกราม ปี พ.ศ. 2551 - 2562

ปี พ.ศ.	จำนวน		เนื้อที่		ผลผลิต		มูลค่า		ผลผลิตเฉลี่ย	
	ฟาร์ม	%Δ	ไร่	%Δ	ตัน	%Δ	ล้านบาท	%Δ	กก./ไร่	%Δ
2551	7,143	+3.3	97,991	+1.4	33,189	+3.2	4,178	+4.7	339	+1.8
2552	6,888	-3.6	95,891	-2.1	26,785	-19.3	3,511	-16.0	279	-17.7
2553	6,824	-0.9	94,477	-1.5	22,350	-16.6	3,438	-2.1	237	-15.1
2554	6,193	-9.2	86,188	-8.8	21,080	-5.7	4,094	19.1	245	+3.4
2555	6,339	+2.4	89,351	3.7	18,702	-11.3	4,094	0	209	-14.7
2556	5,811	-8.3	85,399	-4.4	18,168	-2.9	4,475	+9.3	213	+1.9
2557	5,503	-5.3	78,030	-8.6	16,906	-6.9	4,201	-6.1	217	+1.9
2558	5,620	+2.1	79,366	+1.7	16,235	-4.0	4,048	-3.6	205	-5.5
2559	4,823	-14.2	73,601	-7.3	20,883	+28.6	4,707	+16.3	284	+38.5
2560*	5,491	+13.9	78,844	+7.1	20,902	+0.1	5,023	+6.7	265	-6.7
2561*	5,532	+0.7	79,158	+0.4	21,626	+3.5	5,342	+6.3	273	+3.0
2562*	5,562	+0.5	80,092	+1.2	22,509	+4.1	5,609	+5.0	281	+2.9

ที่มา : กลุ่มวิจัยและวิเคราะห์สถิติการประมง กองนโยบายและยุทธศาสตร์พัฒนาการประมง กรมประมง

หมายเหตุ : * ข้อมูลประมาณการ

สำหรับประมาณการฟาร์มเลี้ยงกึ่งกำมกรามปี พ.ศ. 2562 มีจำนวน 5,562 ฟาร์ม โดยเป็นฟาร์มที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดี (GAP) เมื่อสิ้นสุด ณ เดือนมิถุนายน 2562 จำนวน 1,433 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 25.8 ของฟาร์มทั้งหมด โดยส่วนใหญ่อยู่ในภาคกลาง ได้แก่ นครปฐม 537 ฟาร์ม ราชบุรี 483 ฟาร์ม ฉะเชิงเทรา 116 ฟาร์ม กาฬสินธุ์ 116 ฟาร์ม สุพรรณบุรี 115 ฟาร์ม และ

กาญจนบุรี 41 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 37.5 33.7 8.1 8.1 8.0 และ 2.9 ของฟาร์มที่ได้รับการรับรอง ตามลำดับ ส่วนอีกร้อยละ 1.7 อยู่ในพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร อุตรธานี พิษณุโลก ชลบุรี สมุทรปราการ ลพบุรี เพชรบุรี พระนครศรีอยุธยา สมุทรสงคราม และสตูล (ที่มา : กองวิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด และกองวิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืด)

2. สถานการณ์ราคา

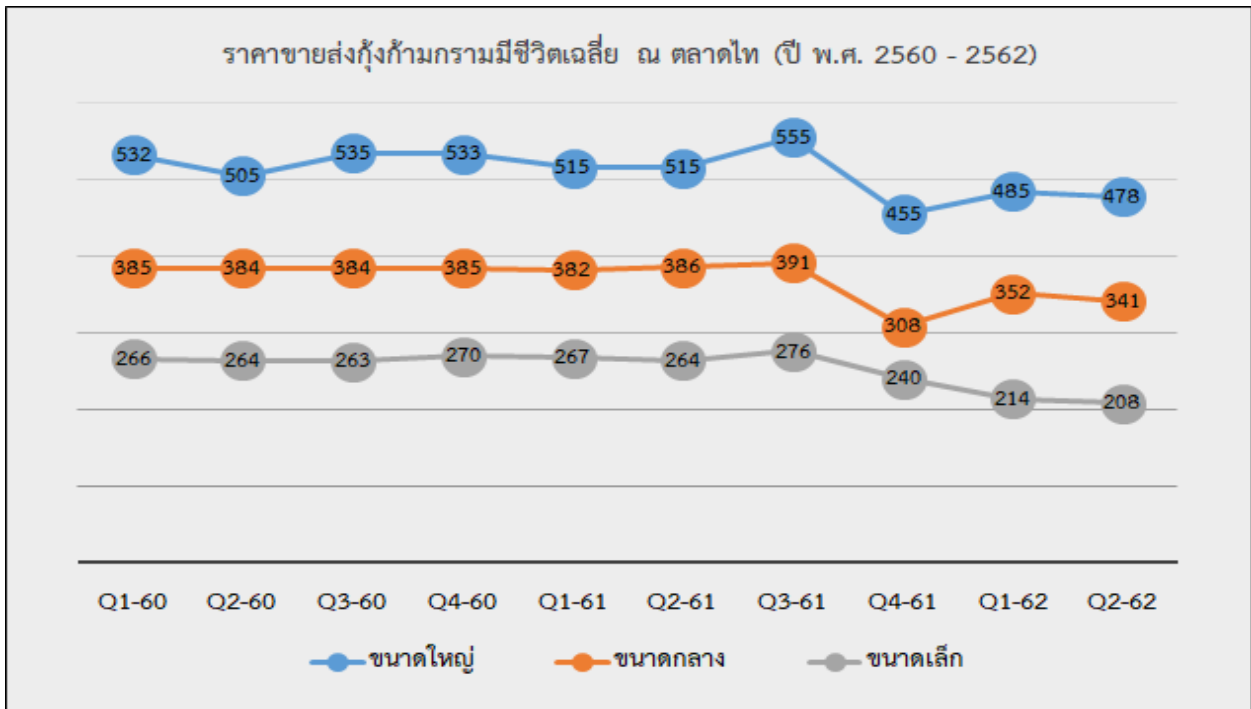
ราคาขายส่งกุ้งก้ามกรามมีชีวิตเฉลี่ย ณ ตลาดไท ในช่วง 6 เดือนแรกของปี พ.ศ. 2562 จำแนกตามขนาดกุ้งออกเป็นขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ราคา กิโลกรัมละ 478 341 และ 208 บาท ตามลำดับ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี พ.ศ. 2561 กุ้งทุกขนาดราคาปรับลดลง คิดเป็นร้อยละ 7.2 11.2 และ 21.5 ตามลำดับ โดยเฉพาะกุ้งก้ามกรามขนาดเล็กราคาเฉลี่ยปรับลดลงค่อนข้างมาก ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรประสบปัญหาในระหว่างการเลี้ยงและต้องจับกุ้งขายก่อนกำหนด จึงส่งผลให้กุ้งก้ามกรามขนาดใหญ่เข้าสู่ตลาดน้อยลงและกุ้งที่จำหน่ายในแต่ละกลุ่มส่วนใหญ่มีขนาดเล็กลง (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ราคาขายส่งกุ้งก้ามกรามมีชีวิตเฉลี่ย ณ ตลาดไท ปี พ.ศ. 2561 - 2562

หน่วย : บาท/กก.

เดือน	ขนาดใหญ่			ขนาดกลาง			ขนาดเล็ก		
	2561	2562	% Δ	2561	2562	% Δ	2561	2562	% Δ
ม.ค.	521	489	-6.2	385	349	-9.4	271	242	-10.7
ก.พ.	512	509	-0.6	385	365	-5.2	267	215	-19.5
มี.ค.	513	458	-10.7	376	342	-9.1	262	185	-29.4
เม.ย.	508	436	-14.2	388	336	-13.4	266	201	-24.4
พ.ค.	514	488	-5.1	385	340	-11.7	264	204	-22.7
มิ.ย.	524	485	-7.4	385	314	-18.4	262	200	-23.7
ก.ค.	520			385			261		
ส.ค.	571			398			260		
ก.ย.	575			391			307		
ต.ค.	575			343			268		
พ.ย.	403			298			246		
ธ.ค.	388			284			205		
เฉลี่ย 3 เดือน	515	485	-5.8	382	352	-7.9	267	214	-19.9
เฉลี่ย 6 เดือน	515	478	-7.2	384	341	-11.2	265	208	-21.5
เฉลี่ย 9 เดือน	529			386			269		
เฉลี่ย 12 เดือน	510			367			262		

ที่มา : www.talaadthai.com และจากการคำนวณ

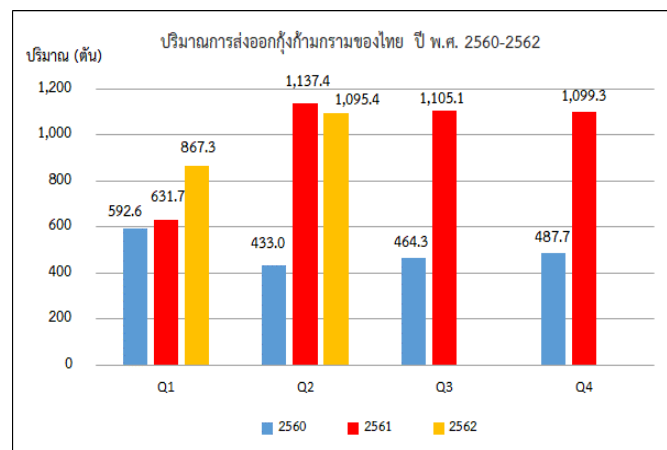

การจำหน่ายกุ้งก้ามกรามของเกษตรกรในภาคกลาง ส่วนใหญ่จำหน่ายกุ้งก้ามกรามมีชีวิตแบบคัดแยกขนาด สำหรับราคาเฉลี่ยกุ้งก้ามกรามขนาด 20-30 ตัว/กก. 31-40 ตัว/กก. และ 40 ตัวขึ้นไป/กก. ที่เกษตรกรขายได้ ในปี พ.ศ. 2562 ราคา กิโลกรัมละ 214 163 และ 142 บาท ตามลำดับ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี พ.ศ. 2561 ราคา กุ้งทุกขนาดปรับลดลง ร้อยละ 11.6 5.8 และ 4.1 ตามลำดับ (สำนักงานประมงจังหวัดราชบุรี) ส่วนเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งก้ามกรามจังหวัดกาฬสินธุ์จำหน่ายกุ้งก้ามกรามมีชีวิตแบบคละขนาด ราคาประมาณ 250 บาทต่อกิโลกรัม (สำนักงานประมงจังหวัดกาฬสินธุ์)

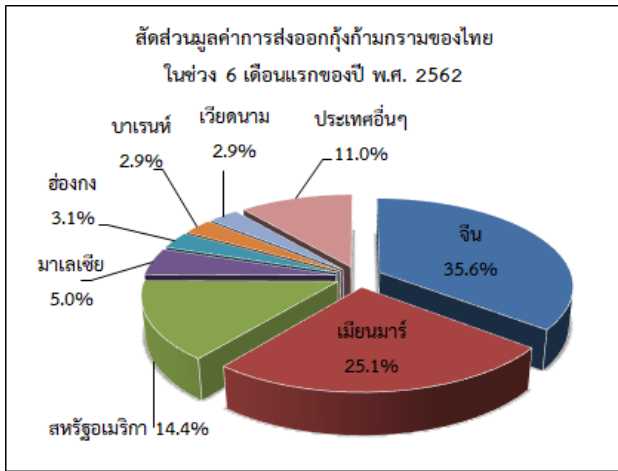
3. สถานการณ์การค้า

3.1 การส่งออก

การส่งออกกุ้งก้ามกรามของไทยไปยังตลาดต่างประเทศในช่วง 6 เดือนแรกของปี พ.ศ. 2562 มีปริมาณ 1,962.7 ตัน มูลค่า 215.5 ล้านบาท เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี พ.ศ. 2561 ปริมาณและมูลค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.9 และ 4.3 ตามลำดับ สำหรับผลิตภัณฑ์กุ้งก้ามกรามที่ส่งออกส่วนใหญ่เป็นกุ้งก้ามกรามแช่แข็ง ร้อยละ 66.4 กุ้งก้ามกรามสดแช่เย็น ร้อยละ 31.3 และ กุ้งก้ามกรามมีชีวิต ร้อยละ 2.3

ตลาดหลักที่มีมูลค่าการส่งออกกุ้งก้ามกรามมากที่สุดของไทย ในช่วง 6 เดือนแรกของปี พ.ศ. 2562 คือ จีน คิดเป็นร้อยละ 35.6 รองลงมาเป็นเมียนมาร์ ร้อยละ 25.1 สหรัฐอเมริกา ร้อยละ 14.4 มาเลเซีย ร้อยละ 5.0 ฮองกง ร้อยละ 3.1 เวียดนาม ร้อยละ 2.9 บาเรนห์ ร้อยละ 2.9 และประเทศอื่นๆ อีกร้อยละ 11.0

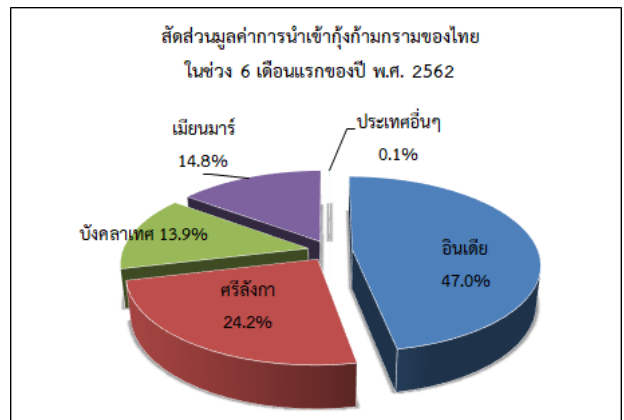
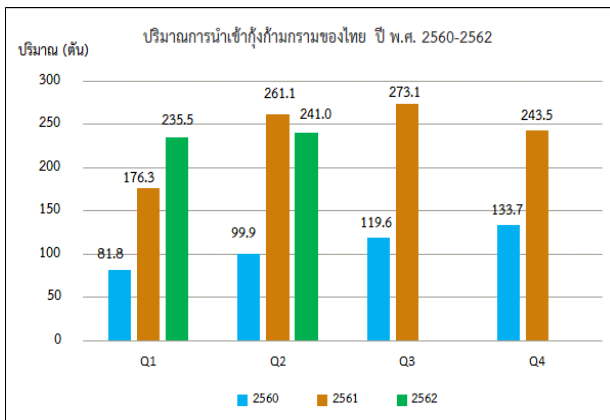

ผลิตภัณฑ์กุ้งก้ามกรามแช่แข็งส่งออกไปยังจีน ร้อยละ 53.6 สหรัฐอเมริกา ร้อยละ 21.7 ฮองกง ร้อยละ 4.7 บาเรนห์ ร้อยละ 4.3 นิวซีแลนด์ ร้อยละ 3.1 เวียดนาม ร้อยละ 3.1 และประเทศอื่นๆ ร้อยละ 9.5 สำหรับกุ้งก้ามกรามสดแช่เย็นส่งออกไปยังเมียนมาร์ ร้อยละ 76.6 มาเลเซีย ร้อยละ 15.9 กัมพูชา ร้อยละ 6.7 และประเทศอื่นๆ ร้อยละ 0.8 กุ้งมีชีวิตส่งออกไปเมียนมาร์ ร้อยละ 49.5 เวียดนาม ร้อยละ 35.4 กัมพูชา ร้อยละ 12.7 และประเทศอื่นๆ ร้อยละ 2.4

อย่างไรก็ตาม ปริมาณและมูลค่าการส่งออกกุ้งก้ามกรามไปยังเวียดนามลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. 2562 ลดลงจากช่วงเดียวกันของปีก่อนค่อนข้างมาก คิดเป็นร้อยละ 78.6 และ 83.2 ตามลำดับ เนื่องจากเวียดนามมีการพัฒนาเทคโนโลยีการเพาะเลี้ยงกุ้งก้ามกรามเพื่อเพิ่มผลผลิต และราคาขายกุ้งในเวียดนามใกล้เคียงกับราคาขายของไทย ปัจจุบันประเทศจีนจึงเป็นตลาดที่น่าสนใจ ซึ่งไทยมีปริมาณและมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้น ร้อยละ 110.6 และ 76.7 ตามลำดับ

3.2 การนำเข้า

ไทยนำเข้ากุ้งก้ามกรามในช่วง 6 เดือนแรกของปี พ.ศ. 2562 ปริมาณ 476.6 ตัน มูลค่า 102.5 ล้านบาท เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าเพิ่มขึ้น ร้อยละ 9.0 และ 8.1 ตามลำดับ โดยนำเข้าจากอินเดีย ร้อยละ 47.0 ศรีลังกา ร้อยละ 24.2 เมียนมาร์ ร้อยละ 14.8 บังคลาเทศ ร้อยละ 13.9 และประเทศอื่นๆ ร้อยละ 0.1 ซึ่งผลิตภัณฑ์ที่นำเข้าเป็นกุ้งก้ามกรามสดแช่เย็น ร้อยละ 85.0 กุ้งก้ามกรามแช่แข็ง ร้อยละ 14.6 และกุ้งทำพันธุ์ ร้อยละ 0.4 กุ้งก้ามกรามสดแช่เย็นนำเข้าจากอินเดีย ร้อยละ 48.7 ศรีลังกา ร้อยละ 28.5 เมียนมาร์ ร้อยละ 16.9 บังคลาเทศ ร้อยละ 5.8 และประเทศอื่นๆ ร้อยละ 0.1 กุ้งก้ามกรามแช่แข็งนำเข้าจากบังคลาเทศ ร้อยละ 61.2 อินเดีย ร้อยละ 38.5 และประเทศอื่นๆ ร้อยละ 0.3 ส่วนกุ้งทำพันธุ์นำเข้าจากเมียนมาร์ทั้งหมด

4. ปัญหาอุปสรรค

4.1 กุ้งก้ามกรามมีอัตราการรอดต่ำและโตช้า เกษตรกรส่วนใหญ่นิยมเลี้ยงกุ้งขาวแวนนาไม่ร่วมกับกุ้งก้ามกรามในบ่อเดียวกัน แต่สัดส่วนการปล่อยกุ้งก้ามกรามน้อยกว่า และจับกุ้งขายพร้อมกันแบบยกบ่อ ส่งผลให้ปริมาณผลผลิตกุ้งก้ามกรามมีแนวโน้มลดลง เนื่องจากกุ้งขาวแวนนาไม่ใช้ระยะเวลาในการเลี้ยงน้อยกว่าและผลตอบแทนสูงหากไม่มีปัญหาราคาตกต่ำ

4.2 ขาดแคลนลูกพันธุ์กุ้งก้ามกรามที่ดีมีคุณภาพ

4.3 ต้นทุนการเลี้ยงกุ้งก้ามกรามค่อนข้างสูง เนื่องจากปัจจัยการผลิตที่สำคัญมีราคาแพง เช่น อาหารกุ้งและลูกพันธุ์ ประกอบกับแรงงานหายากและค่าจ้างแรงงานสูง

4.4 เกษตรกรเสียโอกาสในการจำหน่ายผลผลิต เนื่องจากผลผลิตกุ้งก้ามกรามมีสัดส่วนเพศเมียและกุ้งจึกโก้มากกว่าเพศผู้ แต่ราคาถูกกว่ากุ้งก้ามกรามเพศผู้ค่อนข้างมาก และผู้บริโภคส่วนใหญ่นิยมซื้อกุ้งก้ามกรามมีชีวิต ดังนั้นกุ้งก้ามกรามที่ตายจึงมีราคาถูก

4.5 กุ้งก้ามกรามจำหน่ายภายในประเทศเป็นหลักและตลาดรองรับผลผลิตในบางพื้นที่มีจำกัด

4.6 ผลผลิตกุ้งก้ามกรามไม่แน่นอนและเกษตรกรยังไม่สามารถวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดภายในประเทศ เนื่องจากผลผลิตกุ้งก้ามกรามจะออกสู่ตลาดค่อนข้างมากในช่วงเวลาเดียวกัน เริ่มตั้งแต่มิถุนายนจนถึงกลางเดือนธันวาคม จึงส่งผลให้เกษตรกรขายกุ้งก้ามกรามได้ราคาไม่ดีนัก โดยตลาดมีความต้องการกุ้งก้ามกรามในช่วงเทศกาลปีใหม่ค่อนข้างสูงและราคาดี ถึงแม้ว่าเกษตรกรจะวางแผนการเลี้ยงกุ้งเพื่อให้จับขายได้ในช่วงเทศกาลก็ตาม แต่ผลผลิตยังไม่เพียงพอ และส่งผลให้กุ้งขาดตลาดต่อเนื่องหลังเทศกาล 1-2 เดือน

4.7 จากปัญหาอุปสรรคในการเลี้ยงกุ้งก้ามกรามประกอบกับสภาพภูมิอากาศแปรปรวน ส่งผลให้เกษตรกรไม่สามารถเลี้ยงกุ้งจนได้ขนาดใหญ่ (จัมโบ้) ดังนั้นกุ้งขนาดใหญ่จึงขาดตลาด

5. แนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรค

5.1 พัฒนาสายพันธุ์กึ่งก้ำกักรวมให้มีคุณภาพดี เพื่อให้มีอัตราการรอดสูงและโตเร็ว ทั้งนี้กรมประมงมีการผลิตลูกพันธุ์กึ่งก้ำกักรวม แต่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร ดังนั้นเกษตรกรจึงยังคงต้องซื้อลูกพันธุ์จากภาคเอกชนในราคาที่สูง

5.2 การเลี้ยงกึ่งก้ำกักรวมโดยใช้ลูกพันธุ์ที่มีการอนุบาลมาแล้ว 2 - 3 เดือน ทำให้เกษตรกรใช้ระยะเวลาในการเลี้ยงน้อยลงและอัตราการรอดสูงขึ้น ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่จะใช้เวลาเลี้ยงประมาณ 3 เดือน สามารถจับกุ้งขนาด 20 ตัวขึ้นไปต่อกิโลกรัมจำหน่ายได้ แต่อาจส่งผลให้กุ้งก้ำกักรวมขนาดใหญ่เข้าสู่ตลาดน้อยลง

5.3 ปัจจุบันมีการพัฒนาเทคนิควิธีการตัดแยกเพศลูกพันธุ์กึ่งก้ำกักรวม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเลี้ยง แต่ยังไม่แพร่หลาย

5.4 ส่งเสริมด้านการตลาด เพื่อให้เกษตรกรสามารถเพิ่มศักยภาพการผลิตและมีช่องทางการจำหน่ายมากขึ้น รวมถึงการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์การจำหน่ายกุ้ง เพื่อกระตุ้นการบริโภคกุ้งก้ำกักรวมให้มากขึ้น

5.5 พัฒนาเทคโนโลยีการเพาะเลี้ยง เพื่อลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลตอบแทน โดยกรมประมงได้ส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกรผู้เลี้ยงกึ่งก้ำกักรวมในโครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และลดต้นทุน รวมถึงการเชื่อมโยงสินค้าสู่ตลาด ปี พ.ศ. 2562 ในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ ร้อยเอ็ด ชลบุรี นครปฐม และสุพรรณบุรี นอกจากนี้ในบางพื้นที่ยังมีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐ สถาบันการศึกษา และภาคเอกชน เพื่อร่วมกันพัฒนาการเลี้ยงกึ่งก้ำกักรวมของกลุ่มเกษตรกรให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น โดยมุ่งเน้นให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อความต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ เช่น จังหวัดเชียงราย และลำปาง เป็นต้น จึงคาดว่าในปี พ.ศ. 2562 ผลผลิตกึ่งก้ำกักรวมจะเพิ่มขึ้น

5.6 เกษตรกรควรวางแผนการเลี้ยงกึ่งก้ำกักรวมให้มีผลผลิตออกจำหน่ายอย่างเหมาะสม และมีขนาดตามที่ต้องการ โดยเฉพาะในช่วงเทศกาลต่างๆ

5.7 กองวิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด กรมประมง ได้จัดทำแผนพัฒนาการเพาะเลี้ยงกึ่งก้ำกักรวม ปี พ.ศ. 2562-2564 เพื่อพัฒนาด้านงานวิจัย การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกร และการเพิ่มช่องทางการตลาด พร้อมทั้งมีการขับเคลื่อนกิจกรรมต่างๆ และติดตามผลการดำเนินงาน